

Transkript konferencije za medije visokog predstavnika Miroslava Lajčáka

Dobar dan i dobro došli,

Danas sam vas pozvao kako bih najavio i obrazložio moj pristup jačanju funkcionalnosti Bosne i Hercegovine i njenih institucija.

Svima nam je jasno da Bosna i Hercegovina ne funkcioniše kako treba, ne funkcioniše kao zdrava, normalna država. Cilj je međunarodne zajednice, čiji sam ja ovdje najviši predstavnik, da se to promijeni – i da se to promijeni nabolje. Zbog toga smo tu, zbog toga smo toliko puno investirali u ovu zemlju – u političkom i finansijskom smislu.

Našu misiju ne možemo smatrati završenom sve dok nema promjena u pravcu stabilnog, evropskog, demokratskog, multietničkog društva u Bosni i Hercegovini.

Postoji nekoliko načina kako taj cilj može biti postignut. Najpovoljniji od njih je da bude ostvaren putem evropskih integracija. To je put koji je provjeren u nedavnoj prošlosti, put koji su uspješno prošle zemlje iz bliske okoline. Put koji nema alternativu za jednu evropsku zemlju, kao što je Bosna i Hercegovina. Put čiji pozitivni rezultati su toliko vidljivi da ne mogu biti osporeni. Put koji sam prošao i ja lično pa mogu vjerodostojno da govorim o njemu.

Zato sam uložio toliko napora kako bih otkočio proces evropskih integracija za ovu zemlju. Proces koji rješava sadašnje probleme, a istovremeno vodi prema budućnosti. No, kao što znate, to je proces za koji odgovornost dobrovoljno preuzimaju samo domaći političari, od kojih se očekuje da budu spremni za minimalan dogovor i kompromis, kojim bi bio ostvaren ovaj strateški cilj.

Nažalost, vaši političari su odbili da krenu tim putem. Prošlog četvrtka su definitivno i jasno stavili do znanja da na to nisu spremni te da neće, ili da ne mogu, ići prema Evropi. Svima je jasno da nije bilo dovoljno volje na svim stranama za pronalaženje rješenja u okviru evropskih principa za reformu policije. Takođe, očigledno je da, bez obzira na svjesno i dobrovoljno preuzete obaveze, ni danas ni sutra nije moguće postići potreban dogovor za to.

To je, svakako, porazna činjenica za ovu državu. Kao predstavnici građana ove države i njenih entiteta, kantona, opština i mjesnih zajednica, izabrali su izolaciju umjesto integracije. U Bosni i Hercegovini se još ne osjećaju posljedice ove odluke, ali to je samo pitanje vremena. Tokom mojih razgovora u Briselu jasno sam osjećao duboku zabrinutost mojih sagovornika, svjesnih činjenice da su odgovorni ljudi ove zemlje odbacili evropsku perspektivu svojih građana.

Evropski izbor je izbor koji mora da napravi svaka zemlja, njena politička elita, samostalno, na osnovu strateške procjene njegovih vrijednosti. Ne može niko da se natjera da ide evropskim putem, to je protiv filozofije evropske integracije. Žao mi je, ali to je tako.. Sve dok domaći političari ne odluče da žele da vas vode tim putem, taj put ostaje za vas zatvoren, iako je Evropa spremna i čeka.

Medutim, to ništa ne mijenja na odgovornosti međunarodne zajednice da radi na učvršćivanju Bosne i Hercegovine kao stabilne i funkcionalne države. To je naša odgovornost, to je naša želja, to je i moja lična želja. Ali, zbog toga što su

vaši političari odbili da idemo prema tom cilju modernim, evropskim putem, neminovno je tražiti drugi način da dodemo do stabilne, moderne i demokratske Bosne i Hercegovine.

Zbog nemogućnosti pronalaženja dogovora i rješenja, rad institucija Bosne i Hercegovine je blokiran. Odluke se ne donose, zakoni se ne usvajaju.

U posljednjih 12 mjeseci, u Parlamentarnoj skupštini BiH usvojena su samo tri nova reformska zakona, od kojih je samo jedan u vezi sa EU integracijama. Jasno je da državni sistem ne funkcioniše kako treba i da ga moramo osposobiti.

Funkcionisanje države i njenih institucija nije samo evropsko pitanje, to je egzistencijalno pitanje za sve građane ove zemlje. Svaki strani investitor je zapazio da je komplikovana i spora administracija jedna od najvećih prepreka.

Ove sedmice, prilikom ekonomske konferencije, bili smo svjedoci kako se vlade mogu dogovarati oko zajedničkih interesa. Medjutim, sudeći po iskustvu sa reformom policije, znam da je ovdje provođenje nečeg dogovorenog veoma teško.

To znači da bez obzira na to što je evropska perspektiva vašom odlukom stavljena na čekanje, mi ne možemo sada stati i čekati. Odlučan sam da imamo funkcionalnu i efikasnu državu, koja donosi zakone i radi na razvojnoj politici. Pronalaženje rješenja za neke od problema funkcionalnosti ove države postoji u okviru Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Zbog toga moramo provoditi politiku striktnog poštivanja Dejtonskog mirovnog sporazuma i, u skladu s tim, politiku nulte tolerancije u slučajevima kršenja njegovih odredbi.

Danas ću vam izložiti prve mjere koje će državne institucije približiti stanju funkcionalnosti prvobitno zamišljenom u Dejtonu i koje će omogućiti ovoj zemlji da krene naprijed, čak i u trenutnoj političkoj atmosferi.

Prije svega, danas sam donio [odluku kojom se donose izmjene i dopune Zakona o Vijeću ministara BiH](#) . Glavne promjene se odnose na:

- pravilo o kvorumu: sjednica Vijeća ministara može biti održana kad god je prisutna većina njegovih članova; i na
- proces donošenja odluka: odluke o određenim pitanjima mogu se donijeti većinom glasova prisutnih članova i koji glasaju, dok takva prosta većina za konačnu odluku Vijeća treba uključivati samo po jednog predstavnika svakog konstitutivnog naroda, a ne dva predstavnika, kako je to do sada bio slučaj.

Tako će biti olakšano odlučivanje: Vlada će moći donositi odluke čak i ako manjina ministara odluči da ne prisustvuje i na taj način će sistem funkcionisati i u ovako narušenom političkom ozračju.

Ministri će i dalje biti u mogućnosti da glasaju za ili protiv odluka, ali će morati doći na sjednicu da bi to učinili.

Ova odluka znači da će Vlada biti u mogućnosti da odlučuje čak i ako neki ministar ne želi da prisustvuje sjednici; takođe, osiguraće se da Vlada može funkcionisati čak i u postojećem, klimavom, političkom okruženju. Istovremeno ova odluka i dalje poštuje pravo svakog konstitutivnog naroda da u opravdanim slučajevima može da štiti svoj vitalni nacionalni interes.

Drugo, danas sam se pismom obratio zajedničkom [Kolegiju Parlamentarne skupštine BiH](#) u kojem sam im dao instrukcije da do 1. decembra usvoje izmjene i dopune Poslovnika o radu oba doma Parlamentarne skupštine.

Izmjene i dopune koje tražim odnose se na tri oblasti:

Prvo, oblast koja je poznata kao “entitetsko glasanje”: Ustav propisuje da većina glasova za donošenje odluke podrazumijeva najmanje i jednu trećinu glasova predstavnika izabranih sa

teritorije svakog entiteta. Postojeći poslovници o radu to tumače kao jednu trećinu izabranih zastupnika iz svakog entiteta umjesto trećine onih koji glasaju iz svakog entiteta.

Drugo, ove izmjene moraju riješiti pitanje kvoruma za održavanje sjednice [Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH](#): Ustav jednostavno utvrđuje kvorum kao većinu svih članova Predstavničkog doma – 22 od 42 zastupnika.

Prema postojećem Poslovniku postoji dodatni zahtjev da sjednici prisustvuje najmanje 10 članova iz Federacije BiH i 5 iz Republike Srpske. To tumačenje dozvoljava malom broju članova da jednostavno spriječi održavanje sjednice Doma tako što ne dođe na posao. To jednostavno ne može da se toleriše.

I na kraju, kada je riječ o tome kako odlučuju kolegiji domova Parlamentarne skupštine, Ustav propisuje da je uloga Predsjedavajućeg i njegovih zamjenika da, radeći kao komisija, nastoje postići saglasnost o odluci koja nije mogla dobiti tzv. entitetsku većinu.

Međutim, prema postojećem Poslovniku, nakon usklađivanja i ukoliko postigne saglasnost, Kolegij vraća zakon Parlamentu na još jedno glasanje u prvom krugu!

Ovo je samo birokratski mehanizam odlaganja, koji je već napravio zastoje pri donošenju Zakona o zabrani negiranja genocida, Zakona o poljoprivredi i Zakona o vinu te izmjenama i dopunama Zakona o privremenom raspolaganju državnom imovinom.

Ova praksa odlaganja i komplikovanja kroz puko odsustvovanje mora prestati.

Zato, ukoliko ove izmjene i dopune ne budu usvojene do 1. decembra na način koji će riješiti ovaj problem, neću imati drugog izbora nego da iskoristim svoje ovlasti, i da te izmjene i dopune nametnem. Dozvolite istovremeno da i ovdje još jednom istaknem da ovom odlukom ne uzimam pravo

konstitutivnim narodima da štite svoje nacionalne interese. Medjutim, teško mogu zamisliti da se složim sa time, da neko te interese štiti tako, da ne dolazi na svoje – ne toliko loše plaćeno – radno mjesto. Gradjani nisu birali svoje predstavnike u parlamentu zbog toga da bi opstruisali njegovo funkcionisanje. Takav luksuz Bosna i Hercegovina ne može sebi da priušti.

Treće pitanje za danas se odnosi na koordinaciju unutar vladajuće koalicije.

Da se još jednom osvrnem na primjer ekonomske konferencije održane u utorak, moguć je pozitivan ishod u slučajevima kada se lideri institucija BiH i lideri parlamentarnih stranaka okupe na odgovarajućem forumu kako bi razgovarali o konkretnim reformama.

Ali ono što smo svi bili u prilici vidjeti nakon ekonomske konferencije, kao i prošlog vikenda kada su se gospoda Dodik i Silajdžić sastali u Banja Luci, je da je reakcija javnosti bila hladna, ako ne i skeptična – i to s punim pravom.

Jedan dokument i jedan sastanak ne mogu osigurati povjerenje javnosti nakon godinu dana negativne retorike i namjerne destabilizacije, a posebno u situaciji kada u procesu odlučivanja ne učestvuju sve stranke koje čine vladajuću koaliciju.

Međutim, slični potezi mogli bi promijeniti atmosferu. Kad bi takvi sastanci zaista bili ozbiljni, kada bi bili strukturirani na način koji osigurava rezultate, kada bi njima prisustvovali **svi** predstavnici stranaka koje čine vladajuću koaliciju koje su preuzele odgovornost da vode ovu zemlju tokom ovog mandata, tada bi oni bili izraz ozbiljnosti i odgovornosti i ne bi bili doživljeni kao pokušaj da se u posljednjem trenutku izbjegnu posljedice.

Stoga je moj treći korak danas zapravo poziv političkim liderima da uspostave strukturirani mehanizam, u koji će biti

uključeni svi koalicioni partneri i predstavnici institucija, kako bi se osigurala bolja koordinacija aktivnosti u okviru provođenja reformi, i pronašao kompromis koji osigurava zajedničke stavove i zajednički interes. Detalje ovog mehanizma ću iznijeti u mom pismu liderima stranaka koje su formirale vladajuću koaliciju na nivou BiH.

Ovo vijeće za koordinaciju bi trebalo da predstavlja način na koji bi politički lideri u BiH ponovo zadobili povjerenje građana. Mislim da sadašnje stanje ilustrira činjenica da me građani više ne pitaju kada će BiH ući u EU, nego kada ću smijeniti ljude koje su oni izabrali?

Dakle, današnje mjere ne znače ukidanje ničijih prava ni ovlasti. Jedini koji se mogu smatrati ugroženim su oni koji smatraju da je njihovo pravo da spriječe ovu zemlju da normalno funkcioniše.

Dvije konkretne mjere: odluka, zahtjev, kao i poziv za uspostavljanje sistema bolje koordinacije izvršne i zakonodavne vlasti, nisu usmjereni protiv nijednog naroda ili entiteta. Ne ukidam ničije ovlasti!

Sve je potpuno u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Ovo je početak procesa kojim ću nastaviti raditi na efikasnijoj provedbi Dejtonskog sporazuma i jačanju funkcionalnosti ove države.

U junu ove godine, međunarodna zajednica je ponovila svoju apsolutnu privrženost Dejtonskom sporazumu. I jasno je stavila do znanja da neće tolerirati nikakve pokušaje podrivanja Dejtonskog sporazuma i da neće ostati pasivna. Moja je odgovornost da ove stavove međunarodne zajednice sprovedem u praksi.

A iz toga je jasno da oni koji misle da mogu da odbiju ili potkopavaju ove napore, rade protiv Dejtonskog sporazuma i protiv zajedničke volje međunarodne zajednice.

A to još nikome nije uspjelo.

Da zaključim – ovo je samo početak procesa, pozitivnog procesa, koji vodi prema boljoj funkcionalosti ove države, procesa koji je od vitalnog interesa za građane Bosne i Hercegovine.

Hvala na pažnji.